

بیتوته تاریخ در پاتوق زائران

حکایت دفتر تسهیگری محله سرشور و کوشش برای بازسازی و مرمت یکی از زائرپذیرترین محله‌های مشهد

مسعود نبی‌دوست

مدت‌ها بود که حفاظت صرف از بناهای تاریخی، تنها رسالت متولیان شهر برای حفظ هویت مشهد بود. برنامه‌ای ک‌تخریب‌های پی‌در پی خانه‌های تاریخی، خبر از ناموفق بودن آن می‌داد. حالا اما بنا بر مرمت و احیا گذاشته شده است. دست‌کم در دو محور مهم که می‌تواند ما را به گنجاندن این محورهادر برنامه بازدید گردشگران امیدوار کند.

خرداد امسال بود که دفتر تسهیگری محله سرشور را افتاد؛ یکی از ۲۰ دفتر سازمان بازآفرینی شهری در بافت تاریخی مجاور حرم که پاتوقش یکی از خانه‌های قدیمی گذر خامنه‌ای بود. بقیه دفاتر سازمان بازآفرینی همگی در دل محله‌های حاشیه‌ای بودند، به جز این دفتر و دفتر تسهیگری ارگ که انکار یک مأموریت تازه داشتند؛ پیگیری و تقویت نشانه‌هایی از تاریخ، فرهنگ، هویت و معماری در محلات قدیم.

با شروع به کار این دفتر هم پروژه تازه‌ای راه افتاد؛ پروژه احیا و مرمت گذر تاریخی کوچه خامنه‌ای که از سال‌ها پیش، یکی از پاتوق‌های دائمی زائران بود و حالا می‌خواست کاربری‌های تازه‌ای را به بناهای قدیمی این محور بدهد. از باز زنده‌سازی حمام تاریخی سعدی برای زائران گرفته تا ایجاد اقامتگاه‌هایی که حالا می‌خواهند بانگاه‌های جدید به خدمت زائر و مجاور بیایند. با سپیده بخشیده‌ازاد، مدیر پروژه دفتر توسعه محله بهرام‌عرفانیان، کارشناس معماری و مرمت، و ملیحه کרוخی، کارشناس

اجتماعی و تاریخی دفتر تسهیگری سرشور؛ درباره همه کارهای این ۹ ماه گپ زده‌ایم، ۹ ماهی که دارد تاریخ را به یک گذر قدیمی برمی‌گرداند تا یک جاذبه تازه برای مسافران مشهد ایجاد کند.

اصل ایده احیا و مرمت محور کُچه خامنه‌ای از کجا آغاز شد؟ بخشیده‌زاد: از آغاز به کار دفتر تسهیگری. با آغاز به کار دفتر و استقرار آن در این محور بود که کوچه خامنه‌ای برای ما به یک گذر خاص تبدیل شد. از همان ابتدا هم ما به دنبال تعریف یک مجموعه پروژه‌های محرک بودیم، پروژه‌هایی که همه محله را راه‌ببندازد. با همین ایده هم جداره‌سازی و مرمت قطعات اول یعنی مسجد حاج داداش، خانه‌نوریان، ملک مجاور نوریان، ملک مدقق و جداره‌سازی هتل صابر با تفاق هم مالک‌ها و هزینه‌کرد شهرداری راه افتاد.

یعنی به نوعی در این مرحله شما به دنبال یک مجموعه پیش‌ران برای تحریک اهالی بودید؟

بله. هنوز هم به دنبال این هستیم که در مراحل بعدی با درصد مشارکت‌های بیشتری، اهالی را پای کار بیاوریم. بعد از همین مرحله هم مشا هده کردیم که این محور به‌طور کلی ظرفیت اقدام در این زمینه را دارد. البته ظرفیت‌هایی بوده که از دست رفته، ولی همین بخش‌هایی که باقی مانده، غنیمت است. اصل حرف ما از همان ابتدا این بود که وضعیت موجود تثبیت و جلو تعریض گرفته‌شود. شاید

قرارگیری هتل صابر در میان دو پلاک قدیمی وضعیت موجود

طرح جداره‌سازی هتل صابر در مجاورت خانه تاریخی نوریان

تجربه یک خبرنگار از سپری کردن دو هفته قرنطینه در هتلی ۵ ستاره

هتل هم می‌تواند زندان شود!

ریحانه صادقی

نخل، نسیمی مطبوع،

آب‌های نیلگون، تصاویری هستند که چه قبل‌تر به کاراتب سفر کرده باشیم چه نه، از گذراندن تعطیلات در آنجا در ذهن داریم. اما افرادی که در این دوران قصد سفر به منطقه کاراتب را دارند، باید بدانند که برخی کشورهای این حوزه، قرنطینه مسافران پس از ورود به خاکشان را الزامی اعلام کرده‌اند. با این حال، برخی هتل‌ها و اقامتگاه‌ها ادعا می‌کنند این دوره قرنطینه را به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرده‌اند که به میهمانان حس بودن در یک تعطیلات تمام عیار را بدهد.

سارا گریوز-کیدون، خبرنگار Condé Nast، در ماه نوامبر ۲۰۲۰ از سوی اداره گردشگری «گرنادا» به این کشور دعوت شد تا گزارشی از شرایط حضور در این کشور در دوره قرنطینه تولید کند. جزیره گرنادا یکی از چندین کشوری در این حوزه کاراتب است که این قانون در آن اعمال می‌شود. این کشور تا کنون فقط ۱۴۰ بتلای بهبود یافته داشته است و هیچ مرگی

این فرایند هم چهار پنج ماه وقت‌مارا گرفت، ولی دست آخر به این ختم شد که تعریض این محور در طرح تفصیلی لغو شد. علتش هم این بود که بناهای ارزشمندی وجود داشت که باید در کنار کوچه حفظ می‌شد.

وتلاش این بود که مرمت این بناها هم آغاز شود؟ عرفانیان بله. تا قبل از اینکه ما بخواهیم وارد این گذر بشویم، نگاه مرمتی و حفاظتی در محدوده‌های کمی از مشهد وجود داشت، از جمله اینکه بخواهیم از یک وضعیت موجود حفاظت کنیم یا اینکه بخواهیم توسعه را با نگاه حفاظتی پیش ببریم. نگاهی که در این گذر وجود دارد، همین است، چون ما نمی‌توانیم جلو توسعه را بگیریم. از طرفی از لحاظ اجتماعی بافتی داریم که خیلی از مالکان اصلی رهایش کرده‌اند. مثلاً ما ملکی تاریخی اینجا داریم به نام «ابورضا» که الان متعلق به یک فرد عمانی است. به طبع این فرد نگاه صیانتی ندارد و انگیزه‌اش از تملک، بهره‌وری و بهره‌برداری از امکانات و امتیازات است. از این نظر، نگاهی که ما در این گذر تجربه می‌کنیم، خیلی با ارزش است. چون ما داریم تجربه‌ای کسب می‌کنیم. به عنوان نمونه در همین ملک، ما یک پروژه و چینی، ساخت مجدد عین به عین و ایجاد یک بنای میان‌افزا را تجربه می‌کنیم و در عین حفظ پوسته دوطبقه تاریخی، اجازه می‌دهیم که مالک از بنایش بهره‌برداری کند. پایین‌تر از این ملک، خانه مدقق را داریم. این خانه انگار یک آدم هشتاد ساله است که روی صورتش را با ماسک پوشانده‌اند. همین چند روز پیش با تراشیدن سیمان‌های جداره این خانه، آجرمهری‌های بنا بعد از چند دهه نمایان شد. طبقه دوم این بنا به‌طور کلی نابود شده است، یعنی فقط آجر مهری‌های ۳ از دهنه‌های طبقه هم‌کف باقی است. این یک تجربه دیگر از مرمت برای ماست که با کمک نشانه‌های موجود و خاطرات مردم و مالکان انجام می‌شود که دومین تجربه است. سومین نگاه مرمتی در همین گذر، مرمت آب‌انبار و مسجد تشکری است. ما در این پروژه هم مجموعه‌ای منابع شفاهی داریم درباره اینکه این بنا به چه صورت بوده است.

پس ما در یک گذر تجربه متفاوت از مرمت را می‌بینیم؟ بله. از این نظر، این گذر تاریخی یک مجموعه از تجارب مرمتی ابرای مشهد دارد که در فاصله چند دهه منتری از یکدیگر رخ داده است، در کنار این‌ها، مرمت خانه‌نوریان هم هست که برای ایجاد زمینه یک عملکرد معاصر شکل گرفته است. اینجا هم یک تجربه داریم برای احیای فضای باز در این خانه. بخشیده‌زاد: نوامید داریم که این تجربه‌ها به عنوان یک مجموعه پیش‌ران، با کمک مشوق‌هایی که شهرداری در این محور قرار می‌دهد، به تغییر نگاه منجر شود. کروخی: و این امر اگر با ایجاد کاربری‌های

بخشیده‌زاد: بله. مرمت و جداره‌سازی اکنون در خانه تاریخی نوریان، مسجد حاج داداش، آب‌انبار و مسجد تشکری، خانه مدقق، خانه ابورضا و ۵ دهنه تجاری و خانه ترشیزی در ابتدای گذر اجماعی شده. البته در پیشنهاد اولیه ما مسجد الهی، ملک سنگچولی و نمای خانه صالحی هم وجود داشته است. به این‌ها، جداره‌سازی هتل صابر را هم اضافه کنید که جداره خانه‌نوریان و ملک کریم‌نژاد را به یکدیگر وصل می‌کند. علاوه بر این در تلاشیم که در دیگر ابنیه که قصد تجدید بنا دارند، این به تصویب ضابطه‌هایی برسیم. این ضابطه‌ها هم همین هفته فرستاده شده است و شامل سطح‌تراکم و تراز تاریخی، استفاده از مصالح آجر در جداره‌ها، الگوی جرم‌گذاری و مواردی از این دست می‌شود. بعد از این در تلاشیم که درباره کف‌سازی محور اقداماتی انجام دهیم که اولویت گذر را به پیاده‌ها بدهد. از این نظر در طرح‌ها، عرض سواره بین ۳/۵ تا ۴ متر برای یک

قرار داده شده است که می‌تواند با استفاده از آن به منوهای رستوران هتل دسترسی داشته باشد. امکان استفاده از فضای رستوران فقط در صورت رزرو هماهنگی از قبل، برای میهمانانی که در دوره قرنطینه هستند وجود دارد. این میهمانان همچنین امکان استفاده از باشگاه هتل به صورت انفرادی و با رزرو قبلی را دارند.

بسته‌های بهداشتی همراه با مواد ضد عفونی‌کننده، ماسک صورت و دستکش برای مسافران فراهم هستند. ۲ بار در روز مسئول نظافت به اتاق‌ها می‌آید، اما در صورت درخواست میهمان

متفاوت و متناسب همراه‌شود، حتما به حفظ بافت منجر می‌شود. این هم یکی از کارهای دفتر است. یعنی ما داریم روی فرصت‌های مختلف کاربری در این محدوده کار می‌کنیم، در حالی که تأکید روی کاربری اقامتی در این محدوده‌ها زیاد است. همچنان که کاربری‌های خدماتی بسیاری مورد نیاز است که در این محدوده پاسخ داده نمی‌شود.

پس تا اینجا ی کار را با جداره‌سازی و مرمت چند پلاک تاریخی آغاز کرده‌اید. درست است؟

بخشیده‌زاد: بله. مرمت و جداره‌سازی اکنون در خانه تاریخی نوریان، مسجد حاج داداش، آب‌انبار و مسجد تشکری، خانه مدقق، خانه ابورضا و ۵ دهنه تجاری و خانه ترشیزی در ابتدای گذر اجماعی شده. البته در پیشنهاد اولیه ما مسجد الهی، ملک سنگچولی و نمای خانه صالحی هم وجود داشته است. به این‌ها، جداره‌سازی هتل صابر را هم اضافه کنید که جداره خانه‌نوریان و ملک کریم‌نژاد را به یکدیگر وصل می‌کند. علاوه بر این در تلاشیم که در دیگر ابنیه که قصد تجدید بنا دارند، این به تصویب ضابطه‌هایی برسیم. این ضابطه‌ها هم همین هفته فرستاده شده است و شامل سطح‌تراکم و تراز تاریخی، استفاده از مصالح آجر در جداره‌ها، الگوی جرم‌گذاری و مواردی از این دست می‌شود. بعد از این در تلاشیم که درباره کف‌سازی محور اقداماتی انجام دهیم که اولویت گذر را به پیاده‌ها بدهد. از این نظر در طرح‌ها، عرض سواره بین ۳/۵ تا ۴ متر برای یک

میانه کوچه خامنه‌ای وضعیت موجود

میانه کوچه خامنه‌ای طرح جداره‌سازی در حال اجرا

حرکت در نظر گرفته شده است.

بودجه‌های طرح‌چطور تأمین می‌شود؟

سازمان بازآفرینی بودجه را تأمین می‌کند. این سازمان برای دفاتر تاریخی بودجه مصوبی دارد که به منطقه به عنوان مجری تفویض می‌شود. مصوبات هم در کمیته فنی سازمان بازآفرینی انجام می‌شود که نماینده شهرداری هم در آن حضور دارد. البته در این گذر، میراث فرهنگی را هم به دلیل اقتضائاتی وارد میدان کردیم.

اصل ماجرا در این محور تا امروز به این دلیل بوده است که مردم وارد میدان بشوند. باتوجه به اینکه هنوز مدت کمی از آغاز طرح گذشته است، تا همین‌جا اقدام و مشارکت مردم را تا چه اندازه امیدوارکننده می‌دانید؟

کروخی: مردم منتظر یک نقطه اعتمادند. ما امیدواریم که وقتی یک مرحله از این گذر را پیش ببریم، نقطه‌ای برای ارجاع داشته باشیم. چون متأسفانه بخشی از اجرا هادر محور سرشور برخلاف خواست ساکنان بوده و همین امر طولانی شدن آن پروژه باعث شده است کار ما هم این طرف سخت‌شود. یعنی در محور دیگری یک تجربه منفی برای مردم ثبت شده است. البته در گذر خامنه‌ای تا اینجا ی کار تجربه خوبی داشته‌ایم و به نظر می‌رسد فرصت همراه‌سازی مردم وجود دارد.

منبع: www.cntraveler.com

عجیب‌ترین انگیزه‌های سفر!

رزان راستگو! این روزها که سفر چه به واسطه محدودیت‌های تردد و جریمه‌های چند هزار تومانی‌اش و چه از باب نگرانی درباره انتقال ویروس و افزایش خطر ابتلا به کرونا سخت به نظر می‌رسد، تا رنمای گردشگری تریپوتو (tripoto) به ابتکار جالبی دست زده و در یک نظرسنجی، از کاربران خود خواسته است با مزه‌ترین، عجیب‌ترین و شاید هم احقانه‌ترین دلایشان برای سفر را بیان کنند. البته این دلایل تنها محدود به دوران اپیدمی کرونا نمی‌شود و کاربران به‌طور کلی پاسخ داده‌اند. آن‌طور که این وبسایت در مقدمه مطلب نوشته است، خودشان هم از محتوای جواب‌های رسیده غافل گیر شده‌اند. تریپوتو ۳۰ نمونه از خاص‌ترین پاسخ‌ها را منتشر کرده است که در این مطلب به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم.

● اولین نفر نوازنده است اما فقط بیرون از خانه! او نوشته است: «من عاشق نوازندگی و آواز خواندن در کنار جاده هستم، اما در خانه نمی‌توانم بخوانم.»

● دومین نفر بسیار واقع‌گراست. او می‌گوید: «می‌خواهم لباس‌های مورد علاقه‌ام را قبل از اینکه پیر شوم و تناسب اندام به هم بریزد، بپوشم!»

● سومین گردشگر از اختلال «فومو» و ترس از دست دادن فناوری رنج می‌برد. او نوشته است: «من یک کارت حافظه شصت و چهار گیگابایتی خریده‌ام جایی را لازم دارم تا بتوانم آن استفاده کنم. کجا بهتر از سفر؟!»

● گردشگری که به نظر می‌رسد از اندیشمندان آینده‌باشد، نوشته است: «فکر کردن هدر دادن زمان است. فقط باید سفر کرد.»

● نفر بعد فردی است که به مهم‌ترین مسئله در باره سفر اشاره می‌کند: «می‌خواهم شلوار جین و کفش‌های اسپورت‌تر بپوشم. در محل کار نمی‌توانم آن‌ها را بپوشم.»

● این گردشگر از زبان میز و صندلی‌اش سخن می‌گوید: «میز و صندلی محل کار من خسته شده‌اند و به استراحت احتیاج دارند.»

● این یکی از آن‌هایی است که در یخچال‌ش را پر کرده است از سوغاتی‌های آهن‌ریایی. او از زبان یخچال‌ش صحبت کرده است: «یخچال من به یک آهن‌ربای جدید نیاز دارد.»

● این گردشگر هم مشکل یک کتابخوان را مطرح می‌کند: «کتاب‌های من به بوک‌مارک‌های جدید احتیاج دارند. به همه‌جای دنیا سفر می‌کنم تا بوک‌مارک‌های جدید دست بیاورم.»

● گردشگر بعدی ایده‌اش را از فیلم «در طبیعت وحشی» الهام گرفته است: «می‌خواهم به بلندای کوه‌ها صعود کنم. آن بالا بنشینم و کتاب جدیدم را بخوانم.»

● این گردشگر به شدت تحت تأثیر عشق‌های بالیوودی است: «بالیوود من را متقاعد کرده است که عشق واقعی فقط در سفر به دست می‌آید.»

● بعدی معتقد است باید سرنوشتش را خودش بنویسد: «طالع بینی من می‌گوید سفر جایی در زندگی من ندارد، و من می‌خواهم ثابت کنم که این حکم غلط است.»

● دلیل این کاربر بسیار قابل درک است: «من به یک سفر دیگر احتیاج دارم تا همه خستگی سفر قبلی را از تنم خارج کند.»

● این گردشگر هم فهمیده است کجای می‌تواند سلطنت کند: «من پشت موتور ر‌ویایی‌ام سلطنت می‌کنم.»

● به نظر می‌رسد قصد این کاربر بیشتر چاچاپوسی و منتشر شدن نظرش به هر قیمتی بوده است: «من سفری می‌کنم تا بتوانم برای سایت تریپوتو سفرنامه بنویسم.»

● این مسافر هم با یک جمله دل‌مرا می‌برد: «غذا در طبیعت خوش مزه تر است.»

منبع: www.tripoto.com/trip

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

اشنبه ۱۷ اسفند ۱۳۹۹ ۲۲ رشبته ۱۳۹۹ شماره ۳۳۴۰

۱۳ SHAHRARNEWS.IR

خبراساسانیات